

Editorial Sunuş*

Sanat, kültür ve sinema çalışmalarının kesiştiği bu özel sayı, Türkiye’de sinema, edebiyat, toplumsal cinsiyet, hafıza, nostalji ve görsel kültür alanlarında yürütülen güncel akademik tartışmalara derinlikli katkılar sunmaktadır. Bu sayıda yer alan makaleler, hem görsel-işitsel kültürün dönüşen yapısını hem de Türkiye’nin toplumsal tarihine ve kültürel hafızasına yön veren imgelerin yeniden anlamlandırılışını ele almaktadır.

Sayının *Crying with Yeşilçam: Nostalgia, Gender, and the Digital Afterlife of Dönüş*, adlı ilk makalesi, Yeşilçam melodramlarının güncel dijital karşılıklarını, toplumsal cinsiyete dayalı duygu rejimlerini ve nostaljinin çok katmanlı doğasını tartışarak sinema tarihinde yeni bir okuma biçimi önerir. Türkan Şoray’ın *Dönüş* filmi kapsamında incelenen makalede, dijital mecralarda izleyicilerin “ağlama”, “duygulanma” ve “hatırlama” pratikleri üzerinden yapılan analizler; duygulanım kuramı, retoratif nostalji ve feminist teori çalışmalarıyla genişleyen yeni bir okuma alanı açmaktadır. Böylece sinema, bir temsil aracından öte toplumsal hafıza ve duygulanımsal müzakere alanı olarak yeniden görünür hale gelmektedir. *Transcending the Adaptation Paradigm: The Visual Memory of Literary Objects in Turkish Cinema*, adlı makale, Türk sinemasının edebiyatla kurduğu tarihsel ilişkiyi, uyarılama paradigmasının ötesine taşıyarak sorgular. Mektup, kitap, defter ve rapor gibi yazılı nesnelerin filmlerdeki görsel işlevlerini kültürel bellek kuramı ve fragman estetiği ışığında inceleyen bu çalışma; edebi nesnenin sinemadaki yerini metinsel aktarımın ötesinde maddi bir “bellek mekânı” olarak yeniden konumlandırır. Bu yaklaşım, Nora’nın bellek mekanı, Derida’nın iz ve Adorno’nun tamamlanmamışlık estetiği gibi kavramları ile okunarak, sinema ile edebiyat ilişkisi irdelenmektedir.

Beyazperdede Karanlık Alanlar: Türk Sinemasında Dijital Çağın Temsilsizliği Üzerine Kuramsal Bir Çözümleme adlı makale, 2004–2024 yılları arasında üretilen beş film üzerinden dijital çağın iletişimsel krizleri merkeze alır. Çalışma, gözetim, mahremiyetin çözülmesi, dijital kimliklerin inşası, siber zorbalık ve algoritmik yönlendirme gibi kavramları teorik olarak tartışırken, bu alandaki temsilsizliği sinemasal düzeyde oluşan kültürel ve ideolojik bir sessizlik eğilimi olarak eleştirir. *Reha Erdem’in “Kosmos” Filmi Üzerine Göstergebilimsel Bir Çözümleme* adlı makalede,, Kosmos filmi Barthes’ın denotasyon, konotasyon ve

* Doç. Dr. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sinema ve Televizyon Bölümü, derya.birincioglu@msgsu.edu.tr, ORCID no: 0000-0003-0119-9341

mit düzeylerine dayalı göstergebilimsel yaklaşımı çerçevesinde analiz edilirken kadın temsili, sınır, yabancı, şifa, mucize anlatısı, kurban ve otorite ilişkisi, görsel ve işitsel göstergeler bağlamında değerlendirilmektedir. *Spiral Yörüngede Ertelenen İntikam: Hemme'nin Öldüğü Günlerden Biri Filminde Modernist Anlatı ve Sosyolojik Dönüşüm* adlı makalede, çağdaş modernist sinemanın anlatı stratejileri bağlamında *Hemme'nin Öldüğü Günlerden Biri* filminde dairesel ve spiral anlatı yörüngeleri ve bu kavramlara ek olarak Türkiye'de tarım sektöründeki kayıt dışı istihdamın yarattığı güvencesizlik koşullarını da tartışılmaktadır. Suna (2022) Filminde Bourdieu'nün Eril Tahakküm Kavramı ve Feminist Direniş Biçimleri, adlı makalede, toplumsal cinsiyet ilişkileri, Bourdieu'nun eril tahakküm, şiddet, tahakkümünün toplumsal boyutları ve feminist direniş biçimleri kapsamında tartışılarak filmde nasıl bir temsil mekanizması sunulduğu irdelenmektedir. 2010 Sonrası Popüler Komedi Filmlerinde Kadın Mekân Etkileşimi: "Etilerin Savaşı" (2020) Filmi Üzerine Bir İnceleme, adlı makalede, toplumsal cinsiyet normlarının mekân aracılığıyla aktarılma biçimleri analiz edilmektedir. 2000 Sonrası Türk Sinemasında Fantastik Türün İncelenmesi, adlı makalede, masalsı, mitolojik, kahraman merkezli, uyarlama, korku, psikolojik gibi fantastik anlatı ayrımları, karakter inşası, mekân kullanımı ve özgünlük/uyarlama boyutları çerçevesinde analiz edilmektedir. *Popüler Muhafazakarlık: Post-Laik Dönemde Zikir Ritüellerinin Sinematik Temsili*, adlı makalede, 2002-2025 dönemi Türk sinema ve televizyon yapımlarında zikir ritüellerinin temsilini "popüler muhafazakarlık" kavramı çerçevesinde incelemektedir. Çalışma ideolojik çözümleme, çapraz kurgu tekniğiyle sunulan zikir sahnelerinin din-devlet-milliyetçilik üçgenini nasıl görselleştirdiğini ortaya koymaktadır. *Eyyvah Eyvah Üçlemesinde Yerellik ve Popüler Kültür Söylemi: Kültürel Kodların Harmanlanması* adlı makalede, Eyyvah Eyvah serisinde yerlik ve popüler kültür kodlarının yeniden üretimine ilişkin analiz, dil/şive kullanımı, mekân betimlemeleri, karakter inşaları, star sistemi ve ürün yerleştirme gibi endüstriyel stratejiler bağlamında tartışılmaktadır. 1950-1975 Yılları Arasında Tarihi Yarımada'nın Türk Filmlerinde Modernleşme ve Mahalle Kültürü Bağlamında Temsil Biçimleri adlı makalede, 1950 ile 1975 yılları arasındaki çekilen filmler üzerinden tarihi yarımada'nın sinemadaki temsil biçimleri tarihi, siyasi, ekonomik ve toplumsal gelişmeler, modernleşme hamleleri geleneksel yaşam biçimleri ve mahalle kültürü etkileri dahilinde değerlendirilmektedir. *İki Sanat, Bir Auteur: Tayfun Pirseli moğlu ve Kerr Filmi*, adlı makalede, auteurist eleştiri kimliksizlik ve varoluşsal sıkıntı gibi temalar Nietzsche'nin "ebedi dönüş" ve Heidegger'in "Dasein" düşünceleri çerçevesinde analiz edilmektedir.

Sömürgecinin İnsancıl Bakışı UNRWA Film Arşivinde Filistin (1950-1970) adlı makalede, 1950-1970 yılları arasında Filistin mülteci kamplarında çekilen filmlerin sömürgecilik ve insancılık bağlamında nasıl inşa

edildiği incelenmektedir. Bu filmlerin yapımında etkili olan tarihsel ve politik arka plan görsel kültür tarihçisi Nicolas Mirzoeff'in sınıflandırma, ayırma ve estetize etme kavramları üzerinden tartışılmaktadır.

Bu sayıdaki tüm makaleler, sinemaya ilişkin yeni metodolojik tartışmalar önerirken; toplumsal cinsiyet, kimlik, hafıza, göç ve kültürel temsil gibi kavramları disiplinlerarası bir bakışla ele almaktadır. Bu derinlikli katkıların akademik literatüre ve görsel kültür çalışmalarına önemli bir zenginlik katacağına inanıyoruz.

Editorial Introduction

This special issue, positioned at the intersection of art, culture, and cinema studies, offers substantial contributions to ongoing academic debates in Turkey on cinema, literature, gender, memory, nostalgia, and visual culture. The articles featured here explore both the transforming structure of audiovisual culture and the re-signification of images that shape Turkey's social history and cultural memory.

The first article, *Crying with Yeşilçam: Nostalgia, Gender, and the Digital Afterlife of Dönüş*, proposes a new mode of reading film history by examining the contemporary digital counterparts of Yeşilçam melodramas, gender-based emotional regimes, and the multilayered nature of nostalgia. Focusing on Türkan Şoray's film *Dönüş*, the study analyzes viewers' practices of "crying," "emoting," and "remembering" on digital platforms, opening a new interpretive field informed by affect theory, rhetorical nostalgia, and feminist thought. In doing so, cinema becomes visible once again not merely as a medium of representation but as a space of social memory and affective negotiation. The article *Transcending the Adaptation Paradigm: The Visual Memory of Literary Objects in Turkish Cinema* examines the historical relationship between Turkish cinema and literature beyond the conventional adaptation framework. Investigating the visual functions of written artefacts such as letters, books, notebooks, and reports through the lenses of cultural memory theory and the aesthetics of the fragment, this study repositions the literary object as a material "site of memory" rather than a mere narrative device. Engaging with concepts such as Nora's lieux de mémoire, Derrida's notion of the trace, and Adorno's aesthetics of incompleteness, the article frames the cinema-literature relationship as a visual archive that shapes cultural identity and historical memory. The article *Dark Areas on the Silver Screen: A Theoretical Analysis of the Non-Representation of the Digital Age in Turkish Cinema* centers on communicative crises of the digital era by examining five films produced between 2004 and 2024.

While theoretically discussing concepts such as surveillance, the dissolution of privacy, the construction of digital identities, cyberbullying, and algorithmic influence, the study critiques the absence of these themes as a cultural and ideological silence within cinematic representation. *A Semiotic Film Analysis of Reha Erdem's Kosmos*, the film is examined through Barthes's semiotic framework of denotation, connotation, and myth. The study evaluates the representation of women, borders, the stranger, healing, miracle narratives, victimhood, and authority relations through visual and auditory signs. *The article Deferred Revenge in a Spiral Orbit: Modernist Narrative and Sociological Transformation in One of the Days Hemme Died* discusses circular and spiral narrative trajectories within the context of contemporary modernist cinema, while also addressing the precarious conditions produced by unregistered labor in Turkey's agricultural sector. In the article *Bourdieu's Concept of Masculine Domination and Forms of Feminist Resistance in Suna (2022)* gender relations are analyzed through Bourdieu's concepts of masculine domination, violence, and the social dimensions of power, revealing the mechanisms of representation and feminist forms of resistance. The article *Female-Space Interaction in Post-2010 Popular Comedy Films: An Analysis of the Film "Etilerin Savaşı"* examines how gender norms are conveyed through spatial configurations in contemporary popular cinema. *Analysis of the Fantasy Genre in Turkish Cinema After the Year of 2000*, fantastical narrative categories—such as fairy-tale, mythological, hero-centered, adaptation-based, horror, and psychological variants—are analyzed with respect to character construction, spatial use, and the dynamics of originality versus adaptation. The article *Popular Conservatism: The Cinematic Representation of Dhikr Rituals in the Post-Secular Era* investigates the representation of dhikr rituals in Turkish cinema and television productions between 2002 and 2025 through the framework of "popular conservatism." Employing ideological analysis, the study reveals how dhikr scenes presented through cross-cutting visually articulate the religion–state–nationalism triangle. In the article titled *Locality and Popular Culture Discourse in the Eyyvah Eyvah Trilogy: Blending Cultural Codes*, the analysis of the reproduction of localism and popular culture codes in the Eyyvah Eyvah series is discussed in the context of industrial strategies such as language/dialect usage, spatial descriptions, character construction, the star system, and product placement. The article *Representations of Modernization and Neighborhood Culture in Turkish Films Set in the Historic Peninsula Between 1950 and 1975* analyzes cinematic portrayals of the historical peninsula through films produced between 1950 and 1975, focusing on historical, political, economic, and social developments, modernization processes, traditional lifestyles, and the influence of neighborhood culture. The article *Two Arts, One Auteur: Tayfun Pirselimoglu and the Film Kerr* offers an auteurist reading of Pirselimoglu's work, examining themes of identitylessness and existential anxiety in relation to Nietzsche's concept of the "eternal return" and Heidegger's notion of Dasein.

Finally, the article *The Humanitarian Perspective of the Colonialist in the UNRWA Film Archive Palestine (1950-1970)* examines how films shot in Palestinian refugee camps between 1950 and 1970 were constructed within the contexts of colonialism and humanitarianism. The historical and political background that influenced the production of these films is discussed through the concepts of classification, separation, and aestheticization proposed by visual culture historian Nicolas Mirzoeff.

Taken together, the articles in this issue introduce new methodological discussions on cinema while addressing concepts such as gender, identity, memory, migration, and cultural representation from an interdisciplinary perspective. We believe that these rigorous contributions will enrich the academic literature and offer significant value to the study of visual culture.
